

Groep Crelan

Crelan bank - Europabank

Pijler 3 toelichtingen – boekjaar 2017

Goedgekeurd door :

Directiecomité : 6/06/2018

Risicocomité : 19/06/2018

Raad van Bestuur : 28/06/2018

INHOUDSTAFEL

1.	Inleiding.....	3
2.	Structuur van de Groep Crelan	3
2.1.	Struktuur	3
2.2.	Risk Management	4
2.2.1.	Algemeen.....	4
2.2.2.	Kredietrisico	4
2.2.3.	Renterisico , liquiditeitsrisico en marktrisico.....	5
2.2.4.	Operationele risico 's	5
2.2.5.	Herstelplan.....	6
3.	Eigen Vermogen	7
3.1.	Boekhoudkundig eigen vermogen en berekening Tier 1 kernkapitaal	7
3.2.	Samenstelling prudentieel eigen vermogen en kapitaalratio's	8
3.3.	Belangrijkste kenmerken van kapitaalinstrumenten.....	9
4.	Kapitaalsvereisten.....	10
5.	Bezwaarde en niet bezwaarde activa	10
6.	Beloningsbeleid.....	11
6.1.	De Raad Van Bestuur:	11
6.2.	Het Remuneratiecomité	11
6.3.	Directiecomité	12
7.	Hefboomfinanciering (leverage)	13
8.	Bijlage.....	14

1. Inleiding

In uitvoering van de Capital Requirement Directive (CRD) zal Crelan voortaan jaarlijks alle relevante informatie openbaar maken die nodig is om het risicoprofiel en de kapitaaltoereikendheid van de groep te kunnen beoordelen.

Crelan groep behoort niet tot de Global of Other systematically significant Institutions zodat niet alle informatie, die in de EBA richtlijnen voor Pijler 3 zijn opgenomen, van toepassing zijn. We beperken ons dan ook tot de lijst van EBA richtlijnen die in de circulaire van de Nationale Bank van België (NBB) NBB_2017_25 van 2 oktober 2017 zijn opgenomen voor de overige instellingen aangevuld met informatie waarvan wij van oordeel zijn dat belangrijk is om het risicoprofiel van de Groep Crelan te beoordelen en dat ook is opgenomen in de toelichting bij de geconsolideerde jaarrekening.

Dit rapport gaat over de periode januari 2017 tot en met december 2017 en kan geraadpleegd worden op de website <http://www.crelan.be>

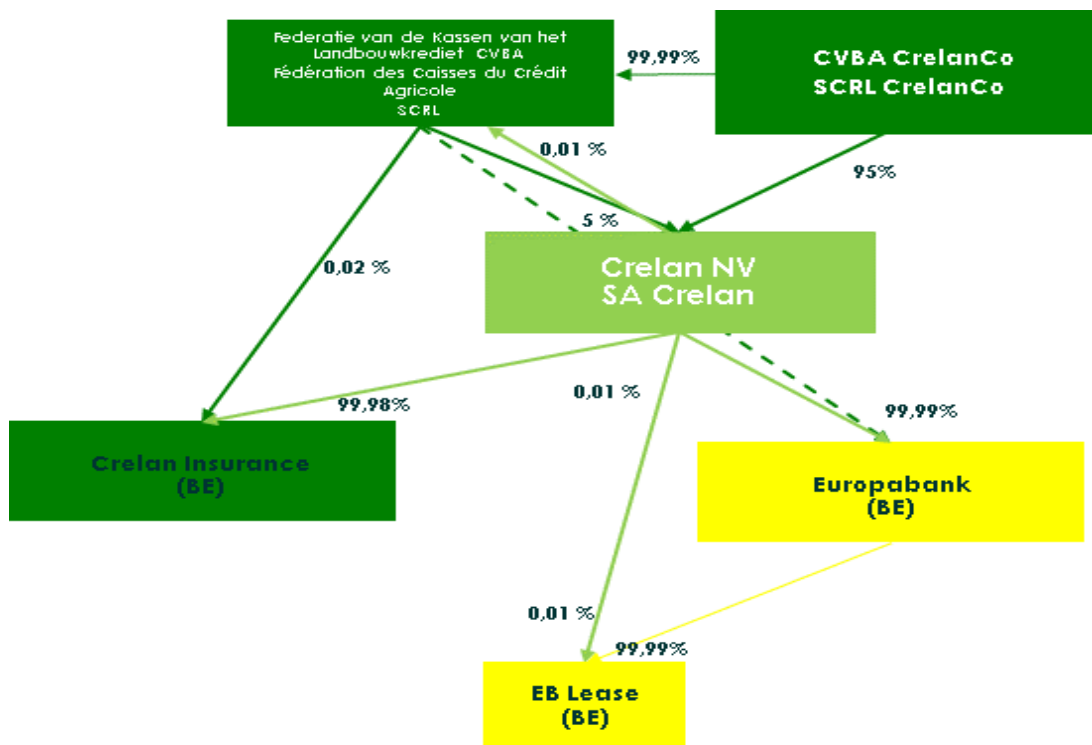
2. Structuur van de Groep Crelan

2.1. Structuur

De NV Crelan vormt met de erkende coöperatieve Kas de CVBA CrelanCo een federatie van kredietinstellingen overeenkomstig artikel 239 van de wet van 25 april 2014 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen, waarvan de NV Crelan de centrale instelling is. Er is volledige solidariteit tussen de beide entiteiten van de federatie.

Dit verklaart waarom de resultaten van de NV Crelan en van deze coöperatieve kas worden geglobaliseerd. Het coöperatief kapitaal van CrelanCo is in handen van meer dan 280.000 coöperanten. Het Directiecomité van de NV Crelan voert het operationele beleid zowel van de NV Crelan als van de coöperatieve CrelanCo. Het geheel gevormd door de NV Crelan en CrelanCo wordt in dit verslag Crelan" of "de Bank" genoemd, terwijl de bredere benaming "Groep Crelan" of "de Groep" verwijst naar alle entiteiten of dochtervennootschappen die hierna vermeld worden en die door volledige integratie in de consolidatie opgenomen zijn. CrelanCo bezit samen met de Federatie van de Kassen van het Landbouwkrediet - een coöperatieve vennootschap die toeziet op de coördinatie van de activiteiten van CrelanCo en de NV Crelan - 100% van de aandelen en stemrechten in de NV Crelan en aldus is Crelan een 100% Belgische bank met een 100% coöperatieve verankering!

De rekeningen van de dochtervennootschappen van de NV Crelan, Europabank sinds 2004, Crelan Insurance sinds 2007, en van de Federatie van de Kassen van het Landbouwkrediet zijn inbegrepen in de consolidatieperimeter van de Groep Crelan krachtens het Koninklijk Besluit van 23 september 1992 over de geconsolideerde jaarrekening van de kredietinstellingen. Het schema hierna geeft een vereenvoudigd overzicht van de structuur van de Groep Crelan.

2.2. Risk Management

2.2.1. Algemeen

De operationele structuren voor de opvolging van de risico's van de Bank zijn gecentraliseerd binnen de directie Risk Management. De Risk Manager staat in voor deze opvolging onder leiding van de Chief Risk Officer, die lid is van het Directiecomité.

Risk Management legt zich toe op diverse specialisaties:

- identificeren, meten, opvolgen en sturen van krediet-, financiële en operationele risico's;
- advies verstrekken in alle (grotere) kredietdossiers die gepresenteerd moeten worden aan het Directiecomité;
- ontwikkelen en valideren van interne modellen die gebruikt worden in het kader van IRB (Internal Rating Based aanpak);
- opmaken, coördineren en valideren van de reglementaire rapporten RACI (Risk Assessment Contrôles Internes), ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process), ILAAP (Internal Liquidity Adequacy Assessment Process), het Recovery Plan, ...

Om zo goed mogelijk het beheer van de risico's te organiseren, werden verschillende interne risicocomités opgericht. Deze risicocomités bewaken de krediet-, financiële, operationele (inclusief de permanente controles) en informaticarisico's en ook de risico's die verband houden met de filialen.

2.2.2. Kredietrisico

Het beheersen van het kredietrisico blijft gebaseerd op het kredietbeleid enerzijds en op een systeem van scheiding van de machten in de kredietactiviteit anderzijds. Zo volgen verschillende comités de risico-appetijt op.

De bevoegdheden inzake krediettoekenning zijn verdeeld tussen het Directiecomité en het Kredietverbinteniscomité, en dit volgens bepaalde niveaus van kredietomloop en rating van de klanten. Bovendien is er ook een bevoegdheidsdelegatie binnen het kredietdepartement. Het

Krediettoezichtcomité is bevoegd voor het beheer van de kredietomloop, onder meer voor de kredieten op de 'kredietbewakingslijst'.

Het Kredietprovisioneringscomité heeft de bevoegdheid om klanten in 'kwalitatieve default' te plaatsen, waardeverminderingen te bepalen en aan te passen, kredieten op te zeggen en schuldvorderingen af te schrijven. De kredietlimieten werden geactualiseerd in het kader van het globale kredietrisico van de Bank en werden goedgekeurd door de Raad van Bestuur.

Het kredietrisico wordt beheerd aan de hand van ratingmodellen die een score toekennen aan elke kredietklant. Deze rating van de klant is doorslaggevend voor de beslissingen inzake krediettoekenning en kredietbeheer.

De performantie van de modellen wordt regelmatig opgevolgd en de resultaten worden gevalideerd en goedgekeurd door een nieuw opgericht comité, met name Comeri. Voor elk dossier dat binnen de bevoegdheid van het Directiecomité valt, is een onafhankelijk advies van Risk Management noodzakelijk.

2.2.3. Renterisico , liquiditeitsrisico en marktrisico

Nadat in 2012 werd besloten om het financiële risico-opvolgingssysteem binnen Crelan Groep uit te breiden naar alle entiteiten binnen de Groep, werd in 2013 gestart met de gecentraliseerde systematische opvolging van de financiële risico's voor alle bancaire entiteiten binnen de Groep. Op deze manier wordt via de financiële risico-opvolging de groepsstructuur verder versterkt en worden alle entiteiten operationeel geïntegreerd in het financieel beleid en de risico-opvolging van de Groep.

Voor Crelan Insurance wordt enkel het tegenpartijrisico geïntegreerd in de opvolging op groepsniveau. De belangrijkste risico-indicatoren zijn de globale Value at Risk (VaR) voor alle financiële risico's, een vastrentende reverse cumulatieve gap voor het renterisico, de LGD-limieten (Loss Given Default) voor het tegenpartij- en landenrisico en ratio's voor het liquiditeitsrisico (LCR). De scope van het VaR-model, dat volledig binnen het departement RMF (Risk Management Finance) werd ontwikkeld, omvat alle financiële risico's van de volledige Groep. Dit zowel in normale omstandigheden als onder stressomstandigheden. ALM (Asset Liabilities Management) is verantwoordelijk voor de opvolging van het rente-, optie- en liquiditeitsrisico binnen de Bank.

De ontwikkeling van de modellen die dienen voor de identificatie, analyse, bewaking en rapportering van deze risico's binnen de bank, gebeurt door deze afdeling. Risk Management daarentegen vervult de rol van valideerder van deze modellen. Zowel de interne vastrentende gap als de reglementaire rapportering van het renterisico worden door Risk Management gecontroleerd.

De verantwoordelijkheid voor het beheer en de rapportering van de financiële risico's, alsook de controle van de geldende limieten liggen in eerste instantie bij de diverse business-lijnen zelf. Risk Management is verantwoordelijk voor de tweedelijnscontrole van deze financiële limieten. Het betreft hier een bijkomende onafhankelijke validatie van de gerapporteerde gegevens door ALM en Financieel Beleid met als doel de kans op foutieve rapporteringen aan de regelgevende instanties, het Financieel Comité, het Directiecomité of de Raad van Bestuur uit te sluiten.

2.2.4. Operationele risico 's

Deze activiteit wordt uitgevoerd door Risk Management. Een waarschuwingsmechanisme is in voege om belangrijke operationele incidenten op te sporen. Risk Management stelt ook sleutelindicatoren in werking om na te gaan in hoeverre processen risicogevoelig zijn en om de kwaliteit van de meldingen van incidenten door de verschillende departementen op te volgen.

Op functioneel vlak kan Risk Management, als beheerder van de operationele risico's, rekenen op een netwerk van een dertigtal risicocorrespondenten die actief zijn in de verschillende domeinen van de

Bank. De risicocorrespondenten werden ook in 2017 verder gesensibiliseerd over het belang van de rapportering van de operationele incidenten van hun processen. In 2016, heeft Risk Management een programma opgezet met als doel de interne controlesystemen te versterken.

Deze controlesystemen zijn onder andere gebaseerd op een gedetailleerde cartografie van de risico's (Entreprise Risk Management) met als objectief :

- een beschrijving te maken van de processen in de vorm van flowcharts;
- inherente risico's en de bestaande controles te identificeren;
- residuele risico's te onderkennen;
- geschikte herstelmaatregelen voor de geïdentificeerde risico's uit te werken.

Negentien sleutelprocedures van de bank werden herbekeken, waaronder kredieten, deposito's, compliance, de marktenzaal en de thesaurie, HR, boekhouding, facturatie, beheer van de interne rekeningen, ICT, beheer van de fraude, beveiliging van de informatie, business continuity plan en beheer van de risico's. Deze werkzaamheden zullen in 2018 in een specifieke tool (Hopex) ingevoerd worden, die de monitoring en het beheer op een meer geautomatiseerde manier zal mogelijk maken.

2.2.5. Herstelplan

Zoals in 2015 werd op vraag van de toezichthouder een herstelplan opgesteld op geconsolideerd niveau voor Crelan Groep, met uitzondering van Crelan Insurance dat tot op heden als immaterieel beschouwd werd. In de toekomst zal Crelan Insurance wel deel uitmaken van de herstelplannen.

Meerdere risico-indicatoren werden op basis van de EBA-richtsnoeren (European Banking Authority) opgesteld in de domeinen solvabiliteit, liquiditeit en rentabiliteit. Voor elke indicator werden waarschuwingdrempels en een kritische hersteldrempel gedefinieerd waarbij in geval van overschrijding efficiënte herstelopties in uitvoering kunnen worden gesteld.

Er werden vijf scenario's ontwikkeld: liquiditeitscrisis, rentestijging, kredietcrisis, algemene (systeem) crisis wegens een operationeel incident en een specifiek scenario gelinkt aan de entiteit Europabank. Voor elk van deze vijf scenario's werden drie mogelijke herstelopties geïdentificeerd die snel in werking kunnen worden gebracht. Volgens de beoogde scenario's kunnen de opties gelijktijdig in werking worden gebracht. In elk van deze gevallen laten de beoogde herstelopties Crelan Groep toe om uit de gevarezone te komen.

3. Eigen Vermogen

3.1. Boekhoudkundig eigen vermogen en berekening Tier 1 kernkapitaal

Het boekhoudkundig eigen vermogen volgens IFRS en het prudentieel eigen vermogen verschillen van elkaar door een aantal aanpassingen die er gebeuren voor reglementaire doeleinden. In onderstaande tabel vindt u een aansluiting tussen beiden:

Reconciliatie boekhoudkundig eigen vermogen versus prudentieel eigen vermogen		
	31/12/2017	31/12/2016
Geplaatst kapitaal	829.133.638	838.774.651
gecumuleerde niet gerealiseerde resultaten	46.967.171	58.728.994
ingehouden winst	167.768.523	177.272.327
andere reserves	70.453.039	30.521.949
winst van het boekjaar	47.216.616	53.223.219
Totaal kapitaal boekhoudkundig IFRS	1.161.538.987	1.158.521.139
niet in aanmerking komend deel van de winst van het boekjaar	-24.726.180	-22.795.672
prudentiële filters - aanvullende waardeaanpassing	-2.072.455	-5.592.329
immanteriële vaste activa	-37.174.391	-43.165.070
uitgestelde belastingen	-37.680.384	-45.778.502
IRB tekort	-12.210.090	-12.203.904
TIER 1 kernkapitaal	1.047.675.488	1.028.985.662
achtergestelde certificaten	133.620.093	188.530.037
Totaal prudentieel eigen vermogen	1.181.295.580	1.217.515.699

Het boekhoudkundig kapitaal en het Tier 1 kapitaal zijn beide lichtjes gestegen, maar het totaal prudentieel eigen vermogen is gedaald door belangrijke terugbetalingen van achtergestelde certificaten.

3.2. Samenstelling prudentieel eigen vermogen en kapitaalratio's

Samenstelling reglementair eigen vermogen			
		31/12/2017	31/12/2016
Tier 1 - kernkapitaal (CET1) : instrumenten en reserves			
1	Kapitaalinstrumenten en de daaraan gerelateerde agioreserves	829.133.638	838.774.651
2	Ingehouden winst	214.985.139	230.495.546
3	Gecumuleerde niet-gerealiseerde resultaten (en andere reserves)	92.694.030	66.455.271
6	Tier 1 - kernkapitaal (CET1) voor door de regelgeving voorgeschreven aanpassingen	1.136.812.807	1.135.725.468
Tier 1 - kernkapitaal (CET1) : aanpassingen overeenkomstig de regelgeving			
7	Aanvullende waardeaanpassingen (negatief bedrag)	-2.072.455	-5.592.329
8	Immateriële activa (na aftrek van daaraan gerelateerde belastingverplichtingen)	-37.174.391	-43.165.070
10	Uitgestelde belastingen	-37.680.384	-45.778.502
12	Negatief bedrag van het IRB tekort (vergelijking expected loss versus aangelegde provisies)	-12.210.090	-12.203.904
28	Totale door de regelgeving voorgeschreven aanpassingen van Tier 1 - kernkapitaal (CET1)	-89.137.320	-106.739.805
29	Tier 1 - kernkapitaal (CET1)	1.047.675.487	1.028.985.663
44	Aanvullend Tier 1 - kapitaal (AT1)	-	-
45	Tier 1 - kapitaal (T1 = CET1 + AT1)	1.047.675.487	1.028.985.663
58	Tier 2 - kapitaal (T2)	133.620.093	188.530.037
59	Totaal kapitaal (TC = T1 + T2)	1.181.295.580	1.217.515.700
60	Totale risicogewogen activa	5.784.478.980	6.037.377.901
Kapitaalratio's en -buffers			
61	Tier 1 - kernkapitaal (als een percentage van het totaal van de risicoposten)	18,11%	17,04%
62	Tier 1 (als een percentage van het totaal van de risicoposten)	18,11%	17,04%
63	Totaal kapitaal (als een percentage van het totaal van de risicoposten)	20,42%	20,17%
64	Instellingsspecifieke buffervereiste (CET 1'- vereiste overeenkomstig artikel 92 lid 1 en contracyclische buffer, plus systeemrisicobuffer, plus buffer voor systeemrelevante instellingen uitgedrukt als een percentage van de risicoposten)	2,00%	1,50%
65	waarvan : vereiste inzake kapitaalconserveringsbuffer	2,00%	1,50%
68	Tier 1 - kernkapitaal dat beschikbaar is om aan buffers te voldoen (als een percentage van de risicoposten – na verrekening van basisvereiste van 4,5%)	13,61%	12,54%

De Tier 1 ratio is met meer dan 1% gestegen door een combinatie van een hoger Tier 1 kapitaal en een lager gewogen risicovolume. De totale kapitaalsratio is minder sterk gestegen door het feit dat het volume aan Tier 2 –kapitaal in belangrijke mate gedaald is. Dit laatste is het gevolg van de terugbetaling van achtergestelde certificaten en het feit dat er geen nieuwe certificaten werden uitgegeven.

3.3. Belangrijkste kenmerken van kapitaalinstrumenten

In onderstaande tabel wordt toelichting gegeven over de kapitaalinstrumenten die zijn opgenomen in de voorgaande tabel.

Belangrijkste kenmerken van kapitaalinstrumenten			
1	Uitgevende instelling	Crelanco	Crelan n.v.
2	Unieke identificator		
3	Toepasselijke wet(ten) voor het instrument	Belgisch recht	Belgisch recht
4	CRR-regels tijdens de overgangperiode	Tier 1-kernkapitaal	Tier 2 kapitaal
5	CRR-regels na de overgangperiode	Tier 1-kernkapitaal	Tier 2 kapitaal
6	In aanmerking komend op solo / ge(sub) consolideerde / solo- & ge(sub)consolideerde basis	solo & geconsolideerd	solo & geconsolideerd
7	Soort instrument	Coöperatieve aandelen	Tier 2 instrumenten zoals opgenomen in artikel 63 van Regulation (EU) No 575/2013
8	In het toetsingsvermogen opgenomen bedrag	829.133.638	133.620.093
9	Nominaal bedrag van het instrument	12,40 EUR per aandeel	onderschreven bedrag
9a	Uitgifteprijs	Resultaat van kapitaalverhogingen in het verleden	100%
9b	Aflossingsprijs	NVT	100%
10	Boekhoudkundige indeling	Eigen Vermogen	Verplichting (schuld)
11	Oorspronkelijke datum van uitgifte	oprichting 30/09/1937	
12	Onbepaalde of bepaalde looptijd	onbepaald	bepaald
13	Oorspronkelijke vervaldatum	geen vervaldatum	8 of 10 jaar na uitgifte
14	Vervroegd aflosbaar door de emittent behoudens voorafgaande goedkeuring door de toezichthouder	nee	ja
15	Optionele datum van vervroegde aflossing, voorwaardelijke datums van vervroegde aflossing en aflossingsbedrag	nvt	nee
16	Eventuele volgende datums van vervroegde aflossing	nvt	nvt
17	Coupons/ dividenden		
17	Vaste of variabele dividenden / coupons	variabel	vaste coupons
18	Couponrente en elke gerelateerde index	nvt	
19	Bestaan van een "dividend stopper"	nee	nvt
20a	Volledig naar keuze, gedeeltelijk naar keuze of verplicht (wat tijdsaspect betreft)	volledig naar keuze	verplicht
20b	Volledig naar keuze, gedeeltelijk naar keuze of verplicht (wat bedrag betreft)	volledig naar keuze	verplicht
21	Het instrument heeft een oplopende couponrente of er is een andere prikkel om af te lossen	nee	nee
22	Niet-cumulatief of cumulatief	nvt	nvt
23	Converteerbaar of niet-converteerbaar	niet-converteerbaar	niet-converteerbaar
24	Indien converteerbaar, conversietrigger(s)	nvt	nvt
25	Indien converteerbaar, volledig of gedeeltelijk	nvt	nvt
26	Indien converteerbaar, conversiekoers	nvt	nvt
27	Indien converteerbaar, verplichte of optionele conversie	nvt	nvt
28	Indien converteerbaar, aangeven in welke soort instrument het kapitaalinstrument converteerbaar is	nvt	nvt
29	Indien converteerbaar, de emittent specificeren van het instrument waarin geconverteerd wordt	nvt	nvt
30	Afwaarderingsclausules	nvt	nvt
31	Indien afwaardering, afwaarderingstrigger(s)	nvt	nvt
32	Indien afwaardering, volledig of gedeeltelijk	nvt	nvt
33	Indien afwaardering, permanent of tijdelijk	nvt	nvt
34	Indien tijdelijke afwaardering, beschrijving van het opwaarderingsmechanisme	nvt	nvt
35	Positie in achterstellingshiërarchie bij liquidatie (specificeren welk soort instrument onmiddellijk hoger in rang is dan het kapitaalinstrument)	meest achtergestelde positie	achtergestelde lening conform artikel 63 CRR
36	Niet-conforme overgegang kenmerken	nee	nee
37	Zo ja, niet-conforme kenmerken specificeren	nvt	nvt

4. Kapitaalsvereisten

		RWA 31/12/2016	RWA 31/12/2017	EV vereiste 31/12/2017
1	Kredietrisico	5.375.257.124	5.177.130.714	414.170.457
2	<i>waarvan de standaardbenadering</i>	2.845.987.151	2.587.722.630	207.017.810
3	<i>waarvan de (F)IRB benadering</i>	614.161.210	646.440.441	51.715.235
5	<i>waarvan de (A)IRB benadering</i>	1.915.108.763	1.942.967.643	155.437.411
6	Tegenpartijkredietrisico	-	-	-
10	CVA	48.535.738	35.787.900	2.863.032
16	Effectiseringsposities in het banking book	7.456.258	4.586.160	366.893
19	<i>waarvan standaardbenadering</i>	7.456.258	4.586.160	366.893
20	Marktrisico	-	-	-
24	Operationeel risico	606.128.780	566.974.205	45.357.936
27	Totalen RWA's en EV vereiste	6.037.377.901	5.784.478.980	462.758.318

Bij het kredietrisico zien we een evolutie van een dalend gewogen risicovolume bij de standaardbenadering en dit door de uitlopende kredietportefeuille van ex-Centea die hier volledig werd opgenomen en een stijgend risicovolume in de IRB benadering door een stijging van de kredietportefeuille. Het saldo van beide evoluties leidt tot een lager gewogen risicovolume voor kredietrisico.

5. Bezwaarde en niet bezwaarde activa

		Uitstaande bedragen bezwaarde activa	Marktwaarde bezwaarde activa	Uitstaande bedragen niet bezwaarde activa	Marktwaarde niet bezwaarde activa
010	Activa van de rapporterende instelling	903.380.797		19.013.635.741	
030	Aandelen	-	-		-
040	Schuldbewijzen (AFS en HTM) portefeuille	37.551.784	37.551.784	1.480.305.396	1.480.768.919
120	Andere activa			679.086.702	

		Matching liabilities, contingent liabilities or securities lent	Assets, collateral received and own debt securities issued other than covered bonds and ABS s encumbered
010	Carrying amount of selected financial liabilities	632.058.891	717.967.515

6. Beloningsbeleid

De basisprincipes van het verloningsbeleid binnen de groep Crelan in overeenstemming met de wet van 25 april 2014 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen, de CRD IV Richtlijn 2013/36/EU alsook de CEBS guidelines en de circulaires van de BNB/FSMA.

Het verloningsbeleid van de Groep heeft volgende doelstellingen :

- Gemotiveerde medewerkers aantrekken en belonen in functie van de gerealiseerde prestaties.
- Een management aantrekken dat de strategische doelstellingen van de bank kan realiseren.
- Bijdragen tot een effectief risico-management. Verloning binnen de Groep mag alleszins niet aanzetten tot verhoogd risicogedrag.
- Het personeel te identificeren dat uit hoofde van hun functie een materiële impact kan uitoefenen op het risicoprofiel van de onderneming en op het vereiste kapitaal (identified staff). Vervolgens voor deze personeelscategorieën specifieke richtlijnen opmaken en toepassen in de verloning van betrokkenen met het oog op het realiseren van een efficiënt risico-management.
- Een transparant verloningsbeleid voeren, de consistente toepassing ervan opvolgen en er over communiceren.

6.1. De Raad Van Bestuur:

De Raad van Bestuur keurt het verloningsbeleid goed alsook de vergoeding van de effectieve en de niet-effectieve leiding. De Raad van Bestuur beoordeelt regelmatig en minstens één keer per jaar de basisprincipes van het beloningsbeleid in functie van de evolutie van de bank; de raad baseert zich voor deze opdracht op de voorstellen van de Voorzitter van het Directiecomité en van het Remuneratiecomité.

De Raad van Bestuur ziet toe op de correcte implementatie van het verloningsbeleid en ratificeert eventuele afwijkingen.

De externe bekendmaking van het verloningsbeleid vastgesteld door de Raad van Bestuur gebeurt via het jaarlijks bestuursverslag.

6.2. Het Remuneratiecomité

De Raad van Bestuur heeft in zijn midden een Remuneratiecomité opgericht dat belast is met het aan de raad overmaken van aanbevelingen. De voorstellen van het Comité behelzen het pecuniair statuut van de uitvoerende en niet-uitvoerende bestuurders van de Bank en haar filialen, alsook het pecuniair statuut van de personen die verantwoordelijk zijn voor de onafhankelijke controlefuncties. Dit zonder afbreuk te doen aan de bevoegdheden van de Algemene Vergadering der Aandeelhouders.

Het Remuneratiecomité houdt bij zijn aanbevelingen rekening met de langetermijnbelangen van de aandeelhouders, investeerders en andere belanghebbenden van de Bank alsook met het algemeen belang.

Het Remuneratiecomité is zodanig samengesteld dat het een gedegen en onafhankelijk oordeel kan geven over het verloningsbeleid en de prikkels die daarvan uitgaan voor de risicobeheersing, de eigenvermogensbehoeften en de liquiditeitspositie.

Het Remuneratiecomité komt minstens één maal per jaar samen, en meer indien nodig, op vraag van de Voorzitter van dit comité, van een lid van het Remuneratiecomité, van de Voorzitter van het Directiecomité van de Bank of de Voorzitter van de Raad van Bestuur, na overleg met de Voorzitter van het Remuneratiecomité.

Het Remuneratiecomité is samengesteld uit minstens drie niet-uitvoerende bestuurders waaronder een Onafhankelijke bestuurder. De Onafhankelijke bestuurder neemt het voorzitterschap van het Remuneratiecomité op zich.

De Voorzitter van de Raad van Bestuur en de Voorzitter van het Directiecomité kunnen worden uitgenodigd op de vergadering. De Voorzitter van het Directiecomité woont de vergaderingen van het Remuneratiecomité bij wanneer het pecuniair statuut van het Directiecomité op de agenda staat.

6.3. **Directiecomité**

De Voorzitter van het Directiecomité ziet erop toe dat het Remuneratiecomité zich elk jaar met volledige kennis van zaken kan uitspreken over de coherentie van het verloningsbeleid met het beheer van de risico's binnen de bank, en legt hem de eventuele aanpassingen voor alsook het advies van de betrokken controlefuncties.

Alvorens een voorstel van significante wijziging van het verloningsbeleid over te maken aan het Remuneratiecomité en aan de Raad van Bestuur voor goedkeuring, organiseert de voorzitter van het Directiecomité een vergadering met de controlefuncties om er zich van te verzekeren dat het gewijzigd verloningsbeleid zich adequaat aansluit bij het wettelijk en reglementair kader dat van toepassing is en zo deel uitmaakt van het gezond beheer van de risico's van de bank.

Het Directiecomité verzekert de implementatie en uitvoering van het behoorlijk verloningsbeleid voor het personeel.

7. Hefboomfinanciering (leverage)

De leverage ratio wordt berekend als een percentage van het Tier 1 Kapitaal tegenover het totaal van niet risicogewogen binnen- en buitenbalans exposures. Het limietenlader voorziet een minimum van 3% met een eerste en tweede trigger van 3.2% en 3.1%.

		31/12/2017
In de balans opgenomen exposures (exclusief derivaten)		
1	In de balans opgenomen posten (exclusief derivaten, SFT's en fiduciaire activa, maar inclusief zekerheden)	20.158.271.790,32
2	(Bij het bepalen van het tier 1-kapitaal afgetrokken activabedragen)	-102.520.557,75
3	Totale in de balans opgenomen blootstellingen (exclusief derivaten, SFT's en fiduciaire activa) (som van de lijnen 1 en 2)	20.055.751.232,57
Derivatensexposues		
4	Met alle derivatentransacties samenhangende vervangingswaarde (d.w.z. na aftrek van de toelaatbare in contanten ontvangen variatiemarge)	54.862.352,18
5	Opslagbedrag voor de met alle derivatentransacties samenhangende potentiële toekomstige blootstelling (op de waardering tegen marktwaarde gebaseerde methode)	94.880.846,64
11	Totale derivatenblootstellingen (som van de lijnen 4 tot en met 10)	149.743.198,82
Overige blootstellingen buiten de balanstelling		
17	Bruto notioneel bedrag van blootstellingen buiten de balanstelling	1.275.090.093,22
18	(Aanpassingen voor omrekening in equivalente kredietbedragen)	-267.528.721,55
19	Overige blootstellingen buiten de balanstelling (som van de lijnen 17 en 18)	1.007.561.371,67
Kapitaal en totale blootstellingsmaatstaf		
20	Tier 1-kapitaal	1.011.427.366,97
21	Maatstaf voor de totale risicoblootstelling voor de berekening van de hefboomratio (som van de lijnen 3, 11, 16, 19, EU-19a en EU-19b)	21.213.055.803,06
Hefboomratio		
22	Hefboomratio	4,77%

Tabel LRSum: Beknopt afstemmingsoverzicht tussen boekhoudkundige activa en blootstellingen voor de berekening van de hefboomratio		
		Toepasselijk bedrag
1	Totale activa volgens openbaar gemaakte financiële overzichten	20.213.134.143
2	Aanpassing voor entiteiten die voor verslaggevingsdoeleinden worden geconsolideerd maar die buiten het wettelijke consolidatiebereik vallen	-
3	Aanpassing voor fiduciaire activa die volgens het toepasselijke kader voor financiële verslaggeving in de balans worden opgenomen maar die overeenkomstig artikel 429, lid 13, van Verordening (EU) nr. 575/2013 buiten de maatstaf voor de totale risicoblootstelling voor de berekening van de hefboomratio worden gehouden)	-
4	Aanpassing voor afgeleide financiële instrumenten	94.880.847
5	Aanpassing voor effectenfinancieringstransacties (SFT's)	-
6	Aanpassing voor posten buiten de balansstelling (d.w.z. omrekening in het equivalente kredietbedrag van blootstellingen buiten de balansstelling)	1.007.561.372
EU-6a	Aanpassing voor uitgesloten intragroepblootstellingen die overeenkomstig artikel 429, lid 7, van Verordening (EU) nr. 575/2013 buiten de maatstaf voor de totale risicoblootstelling voor de berekening van de hefboomratio worden gehouden)	-
EU-6b	Aanpassing voor blootstellingen die overeenkomstig artikel 429, lid 14, van Verordening (EU) nr. 575/2013 buiten de maatstaf voor de totale risicoblootstelling voor de berekening van de hefboomratio worden gehouden)	-
7	Overige aanpassingen	-102.527.950
8	Maatstaf voor de totale risicoblootstelling voor de berekening van de hefboomratio	21.213.048.411

8. Bijlage

Wij voegen als bijlage het document Narratives 2017 bij waarvan hoofdstuk 7 het risicobeheer in detail beschrijft.